

Water

[De vraag naar water neemt overal snel toe](#). Tegelijkertijd worden de gevolgen van klimaatverandering over de hele wereld voelbaar. Mensen hebben steeds vaker last van overstromingen, met ernstige humanitaire en economische gevolgen. Door droogte mislukken oogsten en werken waterpompen niet meer. Problemen rondom water hebben invloed op migratiepatronen. Arme mensen en vrouwen worden vaak het zwaarst getroffen.

Uitgaven (euro) 2016:

194 miljoen

Gerelateerde SDG's

Geen armoede

Schoon water en sanitaire voorzieningen

Industrie, innovatie en infrastructuur

Klimaatactie

Highlights

2,8 miljoen Mensen bereikt met duurzaam verbeterde waterbronnen

2,4 miljoen Mensen bereikt met duurzaam verbeterde sanitaire voorzieningen

9,9 miljoen Begunstigden van beter stroomgebiedbeheer en veilige delta's

[Beleidsbrief >](#)

[Resultatenoverzicht >](#)

Indicatoren

Efficiënt watergebruik in de landbouw

WASH

Verbeterd beheer van stroomgebieden en veilige delta's

Betrokkenheid van de Nederlandse watersector

Efficiënt watergebruik in de landbouw

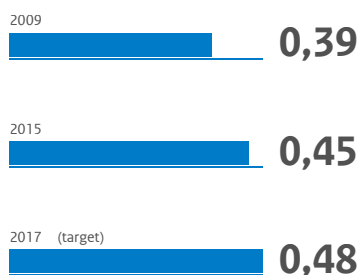
Nederland steunt boeren bij het efficiënter gebruiken van water, zodat de opbrengst per gebruikte kubieke meter water hoger wordt en de klimaatbestendigheid van de boer wordt verbeterd.

Gemiddelde opbrengst aan maïs per kubieke meter water in zes partnerlanden

Mais opbrengst

kg/m³

Voor meer informatie bezoek het "[Water Productivity Open-access portal](#)" of lees meer over "[Flying sensors - futurewater](#)".

Wat betekent deze indicator?

De landbouwsector is verreweg de grootste verbruiker van water en is goed voor 70% van het wereldwijde waterverbruik. Als gevolg van bevolkingsgroei, toenemende verstedelijking en economische ontwikkeling wordt zoet water steeds schaarser. Daarom is het bijzonder belangrijk dat boeren water efficiënter gaan gebruiken. Nederland streeft ernaar de waterproductiviteit (de opbrengst aan gewas per eenheid water) in 2017 met 25% te hebben verbeterd ten opzichte van de uitgangswaarde uit 2009. De waterproductiviteit is berekend op basis van statistische gegevens van de [Food and Agriculture Organization](#) (FAO) van de Verenigde Naties over één gewas (maïs) in zes partnerlanden. De beste beschikbare informatie op basis van statistische gegevens heeft betrekking op 2015. Om de waterproductiviteit goed te kunnen

meten, steunt Nederland de FAO bij het ontwikkelen van een database met gegevens ingewonnen door remote sensing. Naar verwachting zal deze database in 2017 operationeel zijn. Met deze database wordt het mogelijk om betere gegevens te presenteren over meer gewassen en landen.

Wat betekent dit resultaat?

Voor 2016 zijn geen statistische gegevens beschikbaar. Voor de periode 2009-2015 blijkt uit statistische gegevens dat de gemiddelde opbrengst aan maïs in de zes doellanden (Ethiopië, Mozambique, de Palestijnse gebieden, Rwanda, Zuid-Soedan en Jemen) is toegenomen met 18%. Dat is een belangrijke stap in de richting van de target voor 2017: een toename van 25% van de waterproductiviteit.

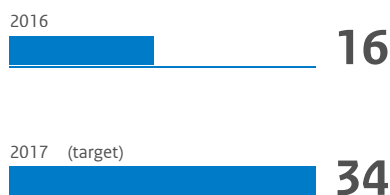
Verbeterd beheer van stroomgebieden en veilige delta's

Nederland steunt organisaties verantwoordelijk voor waterbeheer (zowel subnationaal, nationaal als internationaal) en waterverbruikers bij de planning, het beheer en verstandig gebruik van water.

Plannen voor geïntegreerd beheer van stroomgebieden en veilige delta's

Plannen

Wat betekent deze indicator?

Volgens UN Water lijden momenteel ongeveer 700 miljoen mensen onder waterschaarste, terwijl overstromingen veruit de meest schadelijke natuurrampen zijn. Op veel plaatsen hebben mensen geen toegang tot water van goede kwaliteit, mede omdat wereldwijd ongeveer 80% van het afvalwater niet wordt behandeld. Omdat water politieke grenzen tussen bijvoorbeeld gemeentes, provincies en landen overstijgt, moet waterbeheer worden gepland op het niveau van stroomgebieden. Een beheerplan voor een stroomgebied houdt rekening met alle aspecten van het stroomgebied met betrekking tot zowel de hoeveelheid water als de kwaliteit van het water, en voorziet in maatregelen om het water optimaal te benutten. In zulke plannen wordt water toegewezen aan verschillende gebruikers. Daarnaast voorzien ze in maatregelen om de hoeveelheid water die voor gebruikers beschikbaar is te vergroten, de waterkwaliteit te beschermen en de ecologische

functie van rivieren in stand te houden. Plannen voor stroomgebiedbeheer moeten worden uitgewerkt onder leiding van een rivierautoriteit, in samenwerking met alle relevante stakeholders.

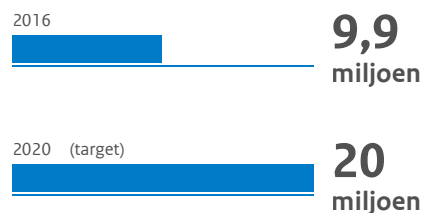
Wat betekent dit resultaat?

In de periode 2012- 2016 heeft Nederland de ontwikkeling gesteund van beheerplannen voor zestien verschillende stroomgebieden en delta's. Dat is gedaan via organisaties zoals het [Global Water Partnership](#) en het [Water Partnership Programme van de Wereldbank](#). Dit zijn multidonorprogramma's. Nederland berekent het aantal door Nederland ondersteunde plannen op basis van het aandeel in de financiering van deze organisaties. In 2016 was een belangrijk resultaat het indienen van het [Bangladesh Delta Plan](#) door een Nederlands adviesteam bij de regering van Bangladesh.

Begunstigden van beter stroomgebiedbeheer en veilige delta's

Mensen

Wat betekent deze indicator?

Naast plannen voor stroomgebieden (indicator 1) steunt Nederland ook projecten gericht op het vergroten van de hoeveelheid en of kwaliteit van water voor verschillende gebruikers in stroomgebieden. Dit betreft projecten gericht op irrigatie, afwatering en overstromingsbescherming én projecten om de watervoorraden te beschermen, bijvoorbeeld door middel van landbeheer en bescherming van bossen. Deze indicator meet het aantal mensen dat direct profiteert van de verschillende waterbeheerprojecten die door Nederland worden gefinancierd. Meer waterzekerheid maakt mensen beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarom wordt deze indicator ook vermeld onder het thema klimaat.

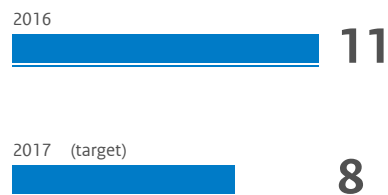
Wat betekent dit resultaat?

In 2016 waren bijna 10 miljoen mensen in Azië en Afrika directe begunstigden van de Nederlandse steun aan projecten gericht op het vergroten van de hoeveelheid water en/of de kwaliteit daarvan. Deze begunstigden kregen onder meer toegang tot betere systemen voor irrigatie en afwatering, werden beschermd tegen overstromingen en kregen betere bescherming van het stroomgebied. Een opmerkelijk resultaat van de bilaterale programma's in 2016 was de bescherming tegen overstroming van 2,9 miljoen mensen in Mali, 0,41 miljoen mensen in Bangladesh en 0,15 miljoen mensen in Indonesië. Daarnaast werden 5,8 miljoen mensen beter beschermd tegen overstroming via verschillende programma's gesteund door de [Asian Development Bank](#). Bijna twee miljoen mensen kregen toegang tot betere systemen voor irrigatie en afwatering via projecten gesteund door de [Wereldbank](#) en de [Asian Development Bank](#).

Organisaties voor grensoverschrijdend waterbeheer ondersteund

Aantal

Wat betekent deze indicator?

Er zijn wereldwijd zo'n 272 grensoverschrijdende rivieren. Ongeveer 40% van de wereldbevolking woont in de stroomgebieden van deze rivieren. Voor ongeveer twee derde van deze gebieden is er geen overeenkomst gesloten voor gezamenlijk beheer. Dat is een potentiële bron van conflict. Beter beheer van grensoverschrijdende stroomgebieden schept voor iedereen mogelijkheden voor economische groei, internationale handel, voedsel- en energiezuikerheid en regionale integratie en stabiliteit. Nederland steunt organisaties die grensoverschrijdende stroomgebieden beheren met training en financiering om deze in staat te stellen hun taken uit te voeren. Afhankelijk van de situatie kunnen de functies van een organisatie die grensoverschrijdende stroomgebieden beheert qua complexiteit variëren van eenvoudig (informatie-uitwisseling) via gemiddeld (overeengekomen gezamenlijke visie) tot zeer complex (gezamenlijke ontwikkeling en exploitatie van een klimaatbestendige infrastructuur voor water).

Wat betekent dit resultaat?

In 2016 is Nederland doorgeslagen met steun aan samenwerking in elf grensoverschrijdende stroomgebieden, waarin 400 miljoen mensen leven in 38 landen. Deze steun is gericht op het versterken van organisaties voor grensoverschrijdend waterbeheer. De projecten op dit gebied verschillen sterk van elkaar en het is niet mogelijk om voor allemaal een eenvormig resultaat te definiëren. Daarom presenteren we twee voorbeelden voor 2016. Voorbeeld 1: het [programma voor samenwerking in internationale wateren in Afrika](#) van de Wereldbank rapporteerde dat in de stroomgebieden van de Niger, Nijl en Zambezi meer dan 10 miljoen mensen hebben geprofiteerd van projecten gericht op bescherming tegen overstromingen, elektriciteitsopwekking, irrigatielandbouw, ecosysteemdiensten en drinkwatervoorziening, waarmee wordt bijgedragen aan klimaatbestendige ontwikkeling. Voorbeeld 2: [IHE Delft](#) heeft training verzorgd voor vier internationale stroomgebiedorganisaties voor de rivieren de Incomati, Nijl, Mekong en Zambezi.

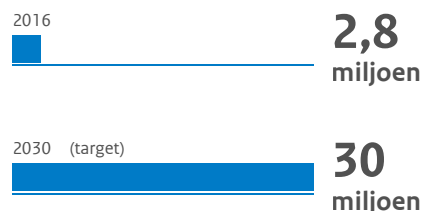
Water, sanitaire voorzieningen en hygiëne

Toegang tot water, sanitaire voorzieningen en hygiëne is een basisrecht van de mens en levert een bijdrage aan de gezondheid, een menswaardig bestaan en gendergelijkheid. Ook voor andere ontwikkelingsdoelen is het essentieel.

Duurzame toegang tot en gebruik van een verbeterde watervoorziening

Mensen

Wat betekent deze indicator?

Er is een verband tussen gebrek aan toegang tot veilig water en een gebrekkige gezondheid. In 2015 hadden 844 miljoen mensen in de hele wereld nog steeds geen toegang tot veilig water. Met name kleine kinderen zijn gevoelig voor ziektes die door water worden overgedragen. Vrouwen en meisjes hebben onevenredig te lijden onder gebrekkige toegang tot water omdat water halen vaak hun taak is.

Wat betekent dit resultaat?

Nederland heeft in 2016 een nieuwe [strategie](#) ontwikkeld voor water, sanitaire voorzieningen en hygiëne. De focus hiervan is breder dan die van eerdere strategieën. Zo zijn er bijvoorbeeld nieuwe manieren geïntroduceerd om investeringen in deze sector te financieren. Dat is nodig om duurzaam ontwikkelingsdoel nr. 6 te kunnen waarmaken. Er is ook een nieuwe target voor Nederland gesteld met betrekking tot het verbeteren van de toegang tot

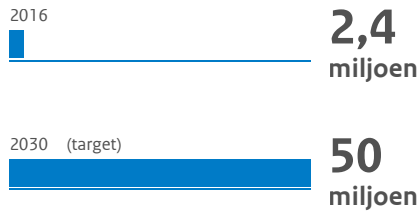
drinkwater: in 2030 zullen door Nederland gefinancierde programma's toegang tot veilig drinkwater verschaffen aan 30 miljoen mensen. In 2016 is goede voortgang geboekt. Dat jaar hebben 2,8 miljoen mensen toegang tot veilig drinkwater gekregen via door Nederland gefinancierde programma's. Samenwerking

tussen Nederlandse en lokale waterbedrijven is een essentieel aspect van het verbeteren van de watervoorziening in steden geworden. Dat leidt tot effectievere lokale waterbedrijven, minder waterverlies en betere toegang tot water in gebieden met lage inkomens.

Duurzame toegang tot en gebruik van verbeterde sanitaire voorzieningen

Mensen

Wat betekent deze indicator?

Gebrek aan hygiënische sanitaire voorzieningen thuis, op school of op het werk leidt tot gezondheidsproblemen, het verloren gaan van productieve dagen, schoolverzuim (met name van menstruerende meisjes) en hoge medische kosten voor huishoudens. In 2015 hadden 2,3 miljard mensen nog steeds geen toegang tot hygiënische sanitaire basisvoorzieningen en ontlastten meer dan 800 miljoen mensen zich nog steeds in de openlucht.

Wat betekent dit resultaat?

Door Nederland gefinancierde partners zoals de [Wash Alliance](#), [PLAN](#), [BRAC](#), [MAX Foundation](#), [Water Supply and Sanitation Collaborative Council](#) (WSSCC) en [UNICEF](#) hebben in 2016 bijgedragen aan de toegang tot betere sanitaire voorzieningen van

2,4 miljoen mensen, voornamelijk in Azië en Afrika. Dat is een grote stap in de richting van het streven om in 2030 50 miljoen mensen te hebben bereikt en overtreft de target voor 2016 van 1,5 miljoen mensen. De kosteneffectieve [Community Led Total Sanitation](#) (CLTS) methode, waarbij de nadruk ligt op het bevorderen van hygiënisch gedrag en huishoudens investeren in een hygiënische latrine, wordt veel toegepast en helpt om een kritische massa te bereiken en een einde te maken aan ontlasten in de openlucht. In 2016 zijn 15.000 door Nederlandse organisaties gesteunde gemeenschappen tot 'open defecation free' verklaard. Dat betekent dat er hygiënische sanitaire voorzieningen, inclusief een handenwasfaciliteit, beschikbaar zijn en worden gebruikt. Daardoor neemt het risico op ziektes als cholera af.

Toegang tot sanitaire voorzieningen voor vrouwen en meisjes

Credit foto: Unicef

Mensen

Wat betekent deze indicator?

Gebrek aan sanitaire voorzieningen thuis of op school betekent voor vrouwen en meisjes een onevenredige uitdaging. Omdat er geen plek is waar zij met waardigheid naar een toilet kunnen, houden vrouwen hun behoeften vaak lang op, wat ernstige gevaren voor de gezondheid oplevert. Daarnaast brengt ontlasten in de openlucht, vaak in het donker en ver van huis, het risico van seksuele intimidatie met zich mee. Ook is het zonder goede faciliteiten lastig om tijdens de menstruatie hygiënisch te blijven - ook dat leidt tot gezondheidsrisico's en schoolverzuim.

Wat betekent dit resultaat?

In 2016 kregen door Nederland gefinancierde programma's 1,2 miljoen vrouwen en meisjes thuis betere sanitaire voorzieningen. Dat heeft een positieve bijdrage geleverd aan hun gezondheid, waardigheid en veiligheid. Schoolverzuim neemt af als er aparte toiletten voor meisjes zijn. In 2016 hebben 25.000 meisjes geprofiteerd van nieuwe toiletten in scholen dankzij door Nederland gefinancierde programma's, voornamelijk in Afrika en landen als Bangladesh (Azië). Lees [het verhaal van Suisaya](#).

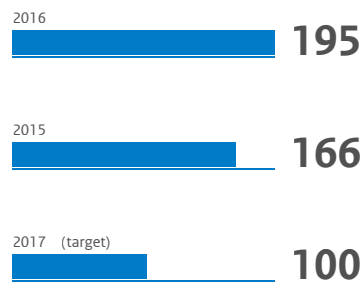
Betrokkenheid van de Nederlandse watersector

Nederland beschikt over kennis over waterveiligheid en -zekerheid die in ontwikkelingslanden bijzonder wordt gewaardeerd. Nederland streeft ernaar deze kennis beschikbaar te stellen door samen te werken met lokale partners.

Partners uit de Nederlandse watersector die betrokken zijn bij waterprogramma's

Partners uit de Nederlandse watersector

Wat betekent deze indicator?

Nederland heeft een bilateraal waterprogramma in elf (van de vijftien) partnerlanden. Van deze elf programma's zijn er zes actief in zogenaamde overganglanden, waar de ontwikkelingshulp geleidelijk wordt uitgefaseerd terwijl handel en investeringen daarvoor in de plaats komen. Handel en investeringen in water en voedsel worden nog belangrijker wanneer de hulp wordt afgebouwd. Nederland heeft een goede reputatie op het gebied van water, en de langdurige betrokkenheid van de Nederlandse watersector bij de bilaterale waterprogramma's vormt een solide basis voor meer commercieel gerichte betrokkenheid. Om de ontwikkeling in de betrokkenheid van de Nederlandse watersector in de verschillende landen te meten, hebben we het totale aantal Nederlandse actoren geteld (publiek, particulier, kennisinstituten en NGO's) dat is gecontracteerd in het kader van onze programma's.

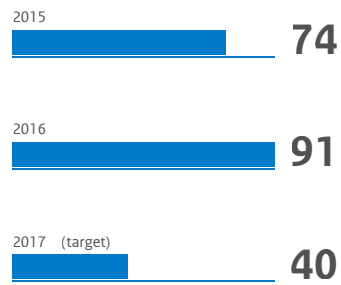
Wat betekent dit resultaat?

Het aantal Nederlandse partners (NGO's, kennisinstituten, bedrijven, waterschappen en drinkwaterbedrijven) dat is betrokken bij de waterprojecten van het ministerie is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Dat is met name te danken aan het groeiende aantal publiek-private samenwerkingen dat wordt gesteund, naast de programma's die deltaontwikkeling ondersteunen. Bij onze programma's, waaronder het [Sustainable Water Fund](#), [Geodata for Agriculture and Water \(G4AW\)](#), [Securing Water for Food](#), het [Young Experts Programme](#) en [Aqua for All](#), zijn in totaal 195 Nederlandse partners betrokken. Dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2013 (89 Nederlandse partners) en 2010 (16 Nederlandse partners). In 2016 konden onze partners als volgt worden uitgesplitst: 91 particuliere bedrijven, 58 NGO's, 28 kennisinstituten, 12 waterschappen en 6 drinkwaterbedrijven.

Nederlandse bedrijven die betrokken zijn bij waterprogramma's

Nederlandse bedrijven

Wat betekent deze indicator?

Nederland streeft naar meer betrokkenheid van de particuliere sector bij ontwikkelingsprogramma's. Voor deze indicator hebben we het aantal Nederlandse bedrijven geteld dat een contract heeft met het ministerie of een van onze partners die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het waterprogramma.

Wat betekent dit resultaat?

In 2016 steeg het aantal Nederlandse bedrijven dat via onze programma's is gecontracteerd van 74 naar 91 (+ 23%). De target van 40 bedrijven voor 2017 is al met bijna 100% overtroffen.

"Water is essentieel voor ontwikkeling. Te veel, te weinig of te sterk vervuild water heeft een remmende werking op ontwikkeling. Steeds meer mensen over de hele wereld krijgen hiermee te maken."

- Premier Mark Rutte, lid van het High Level Panel on Water

Uitgelicht project

Het Char Development and Settlement Project in Bangladesh

In Bangladesh heeft het [Char Development and Settlement Project](#) 155.000 landlozen gesteund bij het opbouwen van een bestaan op de nieuwe kwelders.

Aanvullende bronnen

- [Thema pagina Water rijksoverheid.nl](#)
- [Video hoe Nederland de Wateruitdaging voor 2030 aanpakt](#)